

Ar Raddu 'ala al-Kamālizmiyyah

M.Kemal ve Islam Dünyasi

Talha Ibn Yusuf Al Hanafi

14 Muharram 1447

0- İçindekiler

0- İçindekiler....1
1- Önsöz ve Giriş....1
2- İngilizlerin Türkiye ve İslam Dünyası planı....2
2.1- Sonuç....6
3- İngilizlerin, İşgal beldelerindeki sansürleri; Hindistan örnegi....7
3.1- Tarihçe....8
3.2- Basında Sansür....8
3.3- Protestolar....10
3.4- Başlıca Gazeteler....10
3.5- Tutuklanan Gazeteciler....10
3.6- Yeraltı Basını....11
3.7- Başlıca Kapsamlar....11
3.8- Basının Yükselişi....11
3.9- Sonuç....12
4- Sonuç....12

1- Önsöz ve Giriş

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Rahman ve Rahim olan Allah (ﷻ)'ın adıyla, Salat ve selam Peygamberimiz Muhammed'e, onun âline ve tüm ashabına olsun.

Allah (ﷻ) kuranda;

اُدْعُ اِلٰى سَبِيْلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِيْ هِيَ اَحْسَنُۗ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيْلِهٖ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِيْنَ

İnsanları Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütle dâvet et. Bir mücâdeleye girmen gerektiğinde, söz ve davranışında dâimâ daha güzel olanı tercih et. Şüphe yok ki Rabbin, kendi yolundan sapanları çok iyi bilir. Doğru yolu bulanları da en iyi bilen O'dur.[1]

[1] Nahl Suresi 125. Ayet

Kardeşlerim, esselamu aleykum ve rahmetullahi ve berakatuhu.

Bugün, Bilal N. Şimşir'in kaleme aldığı ***"Doğu'nun Kahramanı Atatürk"*** adlı eserine bir cevap vereceğiz. Bu eserin ana konusu, Müslümanların Mustafa Kemal'i çok sevmesini ve hatta onun ölümüne dahi çok üzülmelerini, **kaynak ve belgelerle** izah etmesidir.

Peki, soruyor olabilirsiniz: *"Ey Talha, kaynak ve belgelerle açıklamış ve delillendirmişse, neye cevap vereceksin?"* Çok yerinde ve doğru bir sorudur. Bizler bugün, bu verilen belgelere veyahut kaynaklara **reddiye yapmayacağız**, nitekim bizler bunları **kabul ediyoruz**. Bugün açıklayacağımız konu, aslında **bunun nedeni** olacaktır.

2- İngilizlerin Türkiye ve İslam Dünyası planı[2]

İngilizler, aşağıda vereceğimiz kaynak ve belgelerde de olduğu gibi, Türkiye devletini kendileri kurdurtmuştur. Burada birçok sebep sayılabilir, ancak bu makalede ele alacağımız konu, **Müslümanların gücünü kırmak, kontrolü ele geçirmek ve hilafetin kaldırılmasıyla beraber Müslümanların kendilerine karşı büyük cihad ilan etmelerini engelleyip uysal kalmalarını sağlamaktır.**

İngiltere Dışişleri Bakanlığı'nın **4 Mayıs 1919** tarihli raporuna göre, Müslüman halk, halifenin dinî ve siyasi rollerini ayırt etmekte zorlanmaktadır. İngiltere, halifenin hem dini hem de idari görevleri yürütmesinin yanlış olacağını, idari işlerin başkasına devredilmesi gerektiğini savunmaktadır. Eğer Barış Konferansı **Müslüman ülkeleri Hristiyan güçler arasında bölerse, halifelik fiilen sona erecektir.** Ancak Türkiye ve Hicaz gibi en az iki Müslüman devletin var olacağı öngörülmektedir. Türkiye'deki sultan halife olarak görülmeye devam ederse bu, diğer Müslüman ülkeleri olumsuz etkiler. Bu nedenle çözüm olarak, **sultanın tahttan indirilmesi ve Türkiye'de cumhuriyetin kurulması önerilmektedir.** Böylece Kral Hüseyin'in rakibi kalmayacaktır. Ayrıca, **belde devletlerin başına da kendilerine hizmet edecek**, kul gibi itaatkâr yöneticiler yerleştireceklerdir.[3]

İngiliz hükümeti içinde, İstanbul'un Türk devletinden koparılması fikrine de yoğun bir muhalefet başgöstermiştir. 17 Mayıs günü öğleden sonra Dörtler Konseyi, Hint Hükümeti'nden bir delegasyonu kabul etti. Hindistan Dışişleri Bakanı Edwin Montagu liderliğindeki delegasyon; **Küçük Asya, İstanbul ve Trakya dahil olmak ve Milletler Cemiyeti'ne kabul edilmek üzere bağımsız bir Türk devletinin korunmasını istedi.** Padişahın halife olarak dinsel öneminin altını çizen delegeler, **Hindistan'da yetmiş milyon Müslüman yaşadığını, bunların çoğunun Yakındoğu'da savaşa katıldığını ve hepsinin de halifeyi İstanbul'da görmek istediklerini belirtti.**

---

[2] Burada verilen kaynaklarin hepsi, Tarih Tahkik {https://tarihtahkik.wordpress.com/wp-content/uploads/2023/02/008-ingiliz-istihbarati-ile-mustafa-kemal-temaslarinin-turkiye-cumhuriyetinin-kurulusuna-etkisi-uzerine-bir-zaman-akisi-19-mayis-1919a-kadar-gelistiriliyor-14.pdf}'e Aittir.

[3] Prof. Dr. Ali Satan, Türk ve İngiliz Belgelerinde Halifeliğin Kaldırılması, s.85-86

Delegasyon ayrıca, İngiliz ve Fransızlar'ın İslamiyet'le olan tarihsel sömürge bağlarına ve On Dört Madde'ye dikkat çekiyor: Delegasyon odadan ayrılır ayrılmaz, Lloyd George, kendi görüşüne göre toprak bölünmesinin çok büyük sorunlar yaratacağını ifade etti.

İslam dünyasının rahatsızlığı o kadar büyük olacaktı ki, **herhangi bir Batı ülkesinin Müslüman bölgelerde başarılı bir manda idaresi mümkün olamayacaktı.** Dolayısıyla Lloyd George, **padişahı İslam dünyasının dini lideri olarak İstanbul'da bırakacak bir çözüm bulunması konusunda kesin kararlıydı.**

Boğazlar şüphesiz alınacaktı ama, **padişahın İstanbul'da başkenti elinde tuttuğu görüntüsünü verecek bir yöntem bulunmak zorundaydı.** 5 Ocak 1918 tarihinde yaptığı bir konuşma sırasında Lloyd George'un, başkentin Türkler'e bırakılacağını söylemesi birden bir namus sözü haline geldi ve İngiliz lider İngiltere'nin bu fikre yürekten bağlı olduğunu ifade etti. Dört gün önce, **"Türkler ellerinde güç kalmayınca zalimleşen insanlardır.** Hint Müslümanları ne derse desin, **Türk rejiminin sona erdirilmesi bizim için zorunluluktur,[4]"** diyen bir insan için tam bir çark edişti bu. Hakikaten de, iki gün önce güney Anadolu'da İtalyan mandasını savunanlar arasında başı çekiyordu Lloyd George.[5]

Eylül 1908. Kolağası Mustafa Kemal Bey, 23 Temmuz 1908 Jön Türk devrimine karşı ahalinin memnuniyetsizliğini, aleyhtarlığını hatta ayaklanma hâlini izale için İttihad ve Terakki Cemiyeti tarafından Trablusgarb'a gönderildi. Mustafa Kemal Bey birtakım hususiyeti ve faaliyeti açısından, **ziyaret de etmiş olduğu İngiliz sefîrin dikkatini çekmiştir:**

Beş gün kadar önce, Partisince izlenen ilke ve amaçlara dair dikkat çekici açıklıkla yaptığı konuşmasını dinledikten ve her sınıf halk temsilcisinin yer aldığı geniş seyirci topluluğu tarafından çoşkuyla alkışlandığını gördükten sonra, onun etkili ve akıcı üslupla düşüncelerini dile getiren bir konuşmacı olduğuna tanıklık edebilirim. [..] Geçen gün bana uğramıştı ve kendisinin çok sakin ve az konuşan bir ruh durumu içinde bulunduğuna dikkat etme olanağını elde etmiştim. Bende, daha sonra doğrulanacağına inandığım, enerjik ve kararlı mizaca sahip bir kişi izlenimi bıraktı. ***Dikkatimi çeken bazı yerel anarşik eylemler sürdüğü takdirde, bu iki özellik ergeç görülebilir.***[6]

[4] Ki Hindistani kolayca sömürebilsinler
[5] Paul C. Helmreich. (1996). Sevr Entrikaları: Büyük Güçler, Maşalar, Gizli Anlaşmalar ve Türkiye'nin Taksimi (Ş. Erol, çev.) içinde (s. 87-88). İstanbul: Sabah Kitaplar. "R.S. Baker, Hint delegasyonunun Dörtler Konseyi'nin önüne çıkarılmasının Lloyd George tarafından, önceki vaatlerinden sıyrılmak amacıyla ayarlandığını ileri sürer. Bu doğru olabilir. Çünkü, eğer Lloyd George gerçekten karşı çıkmış olsaydı, delegasyon böyle bir şey yapamazdı." (Helmreich, 1996, s. 96, sonnot 19).
[6] Rachel Simon. (1980). Önderliğin Başlangıç Yılları: Mustafa Kemal'in Libya'yı İlk Ziyareti 1908. Belleten, 44(175), s. 91.

1909; İngilizler, Hılâfet müessesesini deruhte etmek veya yerel müttefikleri eliyle ilga etmek emelinde idiler:

*"İngiltere'nin, Türk Devletinin elinden **Hilâfet'i almak, daha sonra Hilâfet'i bizzat yönetmek veya Türk yöneticileri eliyle yıktırmak hususundaki gayret ve tereddütlerini**" 31 Mart Vak'ası'nın gizli tertipçilerinden olan Rıza Tevfik Bey'in nedamet ifadeleri ve itiraflarından öğrenmekteyiz.*

II. Abdülhamid'in hal'inden evvel, Rıza Tevfik ve arkadaşlarını, başta İngiliz sefiri olmak üzere Fransız, İtalyan sefirleri de çok teşvik ettikleri kaydedilmektedir. Onlardan **büyük mikyasta fikir aldıklarını daha sonra itiraf etmişlerdir.** Rıza Tevfik 1909'da İngiltere'nin Türkiye büyükelçisi İskoç asilzadelerinden Lord Nicholson'un yardımlarından dolayı teşekkür ve eski dostluğu ihya eylemek üzere ziyaretine gittiği zaman, İstanbul Sefareti'nin (1909'da İstanbul'daki İngiliz Elçiliği'nin) kendisine gösterdiği soğuk "adem-i kabul"ün sebebini sual ettiğinde, Lord Nicholson'un itirafı, İngiltere'nin hilafete bakışı ve hilafet siyasetinin hakikatını ortaya koymaktadır:

Nicholson'un, *"Biz Jön Türkleri teşvik ettik. Onlardan büyük bir netice bekliyorduk. İhtilal olacak; İstibdat ile beraber **Sultan da ve bahusus temsil ettiği Hilâfet müessesesi de alaşağı edilecek**. Fakat aldanmış olduk. **Kanun-ı Esâsi geldi, fakat Sultan da ve hele Hilâfet müessesesi de yerinde bâki..."*** sözleri üzerine Rıza Tevfik, Lord Nicholson'a:

"İngiltere devletini, hilâfet müessesesi bu derece şiddetle neden alâkadar ediyor?" diye sual edince Lord Nicholson da:

***"Biz Mısır'da bilhassa Hindistan'da İslâm kitlelerini idaremiz altına alabilmek için milyonlaca altın harcadık, muvaffak olamadık. Halbuki sultan?..** Yılda bir defa bir 'Selam-ı şâhâne', bir de 'Hafız Osman Kur'ân-ı Kerimi' gönderiyor, **bütün İslâm ümmetini, hudutsuz bir hürmet duygusu içinde emrinde tutuyor**. İşte biz, ihtilâlden ve siz Jön Türklerden ihtilâl sonunda sultanların da, Hilâfetin de yeni bir selam-ı şahane ve bir Hafız Osman Kur'ânıyle kitleleri avucunda tutan kuvvetin de devrilmesini bekledik, aldandık. İşte bu sebeple bir soğuk adem- i kabul gördünüz..."*[7]

Nitekim Simla (Britanya Hindistanı Sömürge İdaresi), **Hılâfetin Türklerin elinden alınmasını istihdaf ediyordu:** Hindistan Bürosu ve Hindistan kamu hizmetlerinde çalışanlar, Osmanlı padişahının İngiliz yönetimindeki Hindistan'ın yaklaşık 100 milyon Müslüman nüfusu üzerinde **etkili olmasından hoşlanmıyorlardı.** Emekli bir İngiliz kamu görevlisi Mekke'de Kureyş kabilesine mensup olan Haşimi Emiri'nin daha uysal bir İslam halifesi olacağını önerirken, *"Çünkü Hindistan yolu üzerinde bizim tarafta yaşıyor ve tıpkı Süveyş Kanalı gibi **tümüyle bizim denetimimiz altında olacaktır"*** açıklamasını yapmıştı.

[7] Mustafa Bıyıklı. (1997). Batılılaşma Sürecinde Türkiye'de Hilâfet Tartışmaları ve İslâm Dünyasındaki Etkileri [Yüksek Lisans Tezi] içinde (s. 90-91). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, İstanbul.

Öngörülü bir yorumdu; çünkü Haşimilerle İngilizler arasındaki ilişki fikri Ortadoğu olaylarının kritik bir noktasında, halifelik yerine Arap milliyetçiliği bağlamında tekrar ortaya çıkacaktı.[8]

Eylül 1911; Belirtildiğine göre Kolağası Mustafa Kemal Bey, Derne Muharebelerine giderken ve geri dönerken (Kasım 1912) **İngiliz Gizli Servisi tarafından desteklenmiştir.**[9]

1912; Londra Konferansına istinaden fevkalâde calib-i dikkat bir kitab Türkiye'de neşredildi:

1912 Balkan Savaşları öncesi yayımlanmış *"Londra Konferansındaki Meselelerden: Anadolu'da Türkiye Yaşayacak mı? Yaşamayacak mı?"* adlı yayında; başkentin İstanbul'dan Ankara'ya taşınacağını, Balkanlar'ın ve Arap topraklarının terk edileceği ve Anadolu'da bir Türk Devleti kurulacağı belirtilir. Abidin Nesimi'ye göre bu çalışmanın yazarı olan İttihatçı Habil Adem[10], kamuoyundan gelen baskılar üzerine Cemiyet tarafından yurtdışına çıkmaya zorlanır.[11]

Eylül 1914; İttihad ve Terakki yönetiminin Osmanlı Devletini Britanya aleyhine harbe sokma ihtimaline binaen Britanya'nın Mısır-Kahire Fevkalâde Komiseri Feldmareşal Horatio Herbert Kitchener, Şubat ayında temas kurdukları Şerif Hüseyin'in oğlu Abdullah'la yeniden görüşülmesi talimatını verdi. Esaslı hedef, hılâfetin **Türk hünkârından alınıp kontrol altında tutulabilecek Arab bir lidere intikal ettirmek**:

Türkiye'nin ittifak devletleri yanında yer alacağı belli olmaya başlayınca, Kitchener 1914 Eylülü'nde Storrs'a, Abdullah ile temasını canlandırmasını emretti, itilaf devletleriyle Türkiye arasında savaş başladığı takdirde Şerif Hüseyin'in nasıl bir tutum takınacağından emin olmak istiyordu.

---

[8] T. G. Fraser, Andrew Mango & Robert MacNamara. (2011). Modern Ortadoğu'nun Kuruluşu: Osmanlı İmparatorluğunun Çöküşü, Yeni Türkiye, Arap Milliyetçiliği, Siyonizm ve Günümüzü Hazırlayan Tarihsel Süreç (F. Doruker, çev.) içinde (s. 28-29). İstanbul: Remzi Kitabevi.

[9] Hikmet Özdemir, Atatürk'ün Ardından: Sir Percy Loraine'in Tanıklığı, 2010, s. 130; Aktaran: Said Alpsoy. (2022). Atatürk'ün İngiltere Sevgisi [Vidyo] içinde (dk. 07:22),

[10] Kaynakça olarak verilen kitapta, yazarın "Prof. Johns Moul" isminin aslında sahte olduğu ve bu kitabın gerçek yazarının Habil Adem olduğu öne sürülmektedir. Kitaba göre, Habil Adem bu kitabı para kazanmak amacıyla yazmıştır.

Ama burada bu kaynağı göstermemizin sebebi, nasıl ve neden herşeyi, daha yaşanmadan önce bildiği ilgilidir. Şahsen ben, fakir bir adamın böyle bir kitap yazdığını, heleki böyle bir kitapta, böylece mükemmel ve "Ilerigörüş" bir fikir bey'an edeceğine inanmıyorum.

Abidin Nesimi Fatinoğlu, bu iddiayı öne süren, aynı kitabının birçok yerinde M.Kemale "Büyük atatürk" diye hitap etmektedir (bkn. s.96, 122). Yani kendisi bir kamalisttir. Bence kendisi, M.Kemali korumak için böyle bir yalan uydurmuştur (Kitabında, Habil Ademin gerçekten birnyalancı olduğunu, veyahut bu kitaplarında yalan olduğu ile ilgili hicbir kaynak verilmemiş).

Allahu alem.

[11] Fuat Dündar. (2008). Modern Türkiye'nin Şifresi: İttihat ve Terakki'nin Etnisite Mühendisliği (1913-1918) (2. baskı) içinde (s. 60). İstanbul: İletişim Yayınları. Habil Âdem mahlas adlı Arnavut Naci İsmail Pelister, istihbaratçıydı: Toplumsal Tarih, Kasım 1994, Sayı 11, s. 9.

Abdullah temkinli bir yanıtla, Haşimilerin Britanya'nm yanında olacaklarını ama onlar Hüseyin'in bağımsızlığını sınırlamak için ilk darbeyi indirmedikçe, Osmanlılara karşı açık bir başkaldırı olmayacağmı bildirdi.

İngilizler Hüseyin'i saldırıya karşı koruyacaklarını açıklayıp, savaşın sonucuna göre **Osmanlı padişahı yerine halife olarak bir Arap'ın seçilmesi gibi baştan çıkarıcı bir olasılığı da ortaya attılar.** Yanıtı aktarması emredilen Storrs belki de Londra'dan aldığı talimatı aşarak **Hüseyin'e ve Arap davasına bildirmesi gerekenden çok daha geniş bir destek verileceğini açıklamış olabilir**. Hüseyin 8 Aralık 1914'te verdiği yanıtta, şimdilik Osmanlılardan ayrılmayacağını ve uygun zamanı bekleyeceğini bildirdi. Ayrıca *"bundan böyle Osmanlıların yönetim ilkeleri arasında bir halifeliğin bulunmadığını... davranışlarının dine aykırı olduğunu, Halifeliğin Allah'ın Kitabında kuralların uygulanması demek olduğunu ama onlarm bunu yapmadığını"* açıkladı.[12]

2.1- Sonuç[13]

Yaptığımız araştırma ve incelediğimiz belgeler gösteriyor ki, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasında İngilizlerin etkisi oldukça büyüktür. İngilizler, Osmanlı halifesinin hem dini hem de siyasi yetkilerini sorgulamış, yönetimin daha farklı bir şekilde organize edilmesi gerektiğini düşünmüşlerdir. Hatta, halifenin görevlerinden ayrılması ve sultanın tahttan indirilip yerine yeni bir yönetim şeklinin getirilmesi fikri İngilizler tarafından desteklenmiştir.

Bunun arkasında, bölgedeki Müslüman halkın halifeye olan bağlılığı ve bu bağlılığın İngilizlerin bölgedeki kontrol planlarını zorlaştırması yatmaktadır. İngilizler, dini liderliğin İstanbul'da kalmasının önemli olduğunu bilmekle beraber, siyasi gücün farklı ellerde olmasının kendi çıkarları açısından daha uygun olacağını düşünmüşlerdir.

Ayrıca, İngilizlerin bölgedeki stratejik planlarında, Halifeliğin Türklerden alınıp başka bir yönetim altında devam ettirilmesi fikri de yer almaktadır. Mustafa Kemal ve onun hareketleri de bu dönemde İngilizlerin ilgi odağı olmuş, kimi zaman destek görmüştür.

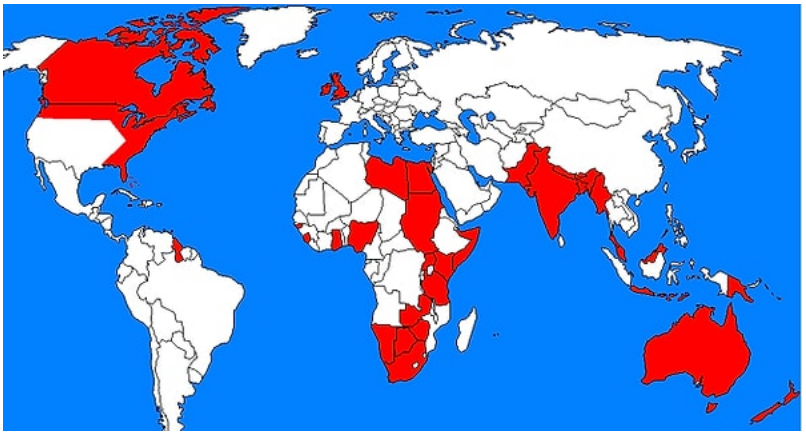
Sonuç olarak, Türkiye'nin kuruluşu sadece Türklerin kendi çabası değil, aynı zamanda o dönemin büyük güçlerinin, özellikle İngilizlerin politikaları ve müdahaleleriyle şekillenmiştir. Bu gerçek, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş sürecini daha iyi anlamak için mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır.

---

[12] T. G. Fraser, Andrew Mango & Robert MacNamara, Modern Ortadoğu'nun Kuruluşu, 2011, s. 72. İttihadçıların Batıcı-laik takımı, Britanya'nın hılâfeti imha etmek isteyen derin devlet unsuruna tabiî müttefik olacaktır.

[13] ChatGpt tarafından yazılmıştır, Talha Ibn Yusuf tarafından düzenlenmiştir.

3- İngilizlerin, İşgal beldelerindeki sansürleri; Hindistan örnegi[14]

Fotoğraf kaynağı[15]

Ikıncı konu ise sansürdür. Birazdan birçok kaynakla kanıtlayacağımız üzere, İngilizler kendi işgal ettikleri bölgelerde haberlere, siyasete, devlet işlerine, tesislere ve benzeri her şeye ağır sansürler uygulamışlardı. Kendi bekalarına zarar verme ihtimali bulunan her şeyi engelliyorlardı.

Biraz önce kanıtladığımız kaynaklarda da belirttiğimiz gibi, İngilizler Türkiye Cumhuriyeti'ni bilerek kurdurttular. Cumhuriyet kurulduktan sonra ise, Müslüman halkın ani ve büyük bir cihada kalkışmaması, aksine sakin durması için bu kuruluşu destekliediler. Kendi kontrol ettikleri bölgelerdeki gazeteleri, haberleri, dergileri ve daha fazlasını sansürlemeye başladılar.

Britanya Hindistanı'nda basın özgürlüğü veya bağımsızlık öncesi Hindistan'da basın özgürlüğü, 1858'den 1947'ye kadar Hint alt kıtasında Britanya Kraliyeti'nin Britanya yönetimi döneminde basılı medya üzerindeki sansürü ifade eder. Britanya Hint basını, **Vernacular Press Act**, **1799 Sansür Basın Yasası**, **Metcalfe Yasası** ve **1910 Hindistan Basın Yasası** gibi bir dizi yasa ile yasal olarak korunurken; medya kuruluşları **1823 Lisanslama Düzenlemeleri**, **1857 Lisanslama Yasası** ve **1867 Tescil Yasası** ile düzenlenmiştir. Hint alt kıtasındaki (günümüzdeki Hindistan Cumhuriyeti, Pakistan İslam Cumhuriyeti ve Bangladeş Halk Cumhuriyeti) Britanyalı yöneticiler, alt kıta genelindeKendilerinin **yanlış, aleyhlerine** veya **dezenformasyon** olarak iddia ettiği bilgilerin dolaşımını önlemek amacıyla bir dizi kural ve düzenlemeyi yürürlüğe koydular.

Bağımsızlık öncesi dönemde hükümet, bağımsız olarak çalışan veya alt kıtada faaliyet gösteren medya kuruluşlarının haberleri yayınlaması, dağıtması ve dolaştırması için bir dizi kural içeren **Gagging Yasası** da dahil olmak üzere çeşitli yasal düzenlemeler yaptı. Bu kurallar, bölgesel ve İngilizce gazeteleri öncelikli olarak

[14] https://en.wikipedia.org/wiki/Freedom_of_the_press_in_British_India

[15] https://onedio.com/haber/dunyanin-en-buyuk-10-devleti-408954

seçilen hükümler çerçevesinde endişelerini dile getirmeye zorladı. Bu dönemde hükümet, bir gazetecinin veya medya kuruluşunun Britanya İmparatorluğu'nun alt kıtadaki egemenliğini etkilemeden herhangi bir haberi kapsamasına ve kitlelere ulaştırmasına izin verdi.[16]

3.1- Tarihçe

Britanya yöneticileri, alt kıtada "bağımsız gazeteciliği" (İngiliz basını) tanıtmış olmakla sıkça anılır. Bu dönemde basın, liderler, aktivistler ve hükümetin kendisi için bir araç haline geldi. Hükümdarlık döneminde ilk gazeteyi tanıtan ve bu nedenle Hindistan'ın basın temellerinin emperyalizmin kendi sansürüne rağmen Britanya yönetimi tarafından atıldığı belirtilen "Hint basınının babası" olarak da anılan Britanya vatandaşı **James Augustus Hicky**'dir.[17] Hicky, yolsuzluk ve diğer skandallar hakkında yetkililerin adını vermeden bağımsız makaleler yazmıştır. Davalardan kaçınmak için makalelerinde yetkililere atıfta bulunurken birden fazla takma ad kullanmıştır.[18] 1807'de Hicky's Bengal Gazette, hükümet karşıtı makaleler yayınladığı için yetkililer tarafından ele geçirildi.[19]

Bağımsızlık öncesi ve modern Hindistan'da basının tarihi, Devika Sethi'nin **"War over Words: Censorship in India, 1930-1960"** başlıklı bir kitabında ele alınmıştır. Kitap, **Cambridge University Press** tarafından 2019'da yayınlanmıştır.[20]

3.2- Basında Sansür

Hükümdarlık döneminde yönetimin doğrudan ve oto-sansürle ilgilendiği iddia edilmiş, bu da bazı gazetelerin lisansları iptal edildikten sonra makale yayınlamayı durdurmasına yol açmıştır. **1857 Hint İsyanı**'ndan önce, basın bağımsızlık hareketinde ve gösterilerin yayınlanmasında aktif olarak yer alıyor, bu da hükümetin basın özgürlüğü üzerinde oto-sansür uygulamasına yol açıyordu. Daha sonra **Lord**

---

16 https://www.jagranjosh.com/general-knowledge/development-of-indian-press-during-british-rule-in-india-1445315232-1
https://www.thehansindia.com/posts/index/Education-and-Careers/2015-03-13/Pre-independence-regulation-of-Indian-newspapers/137007

17 https://thediplomat.com/2015/07/should-india-thank-british-rule-for-a-free-press/

18 https://scroll.in/article/882623/indias-first-newspaper-covered-corruption-and-scandal-and-sexual-practices-fearlessly

19 https://www.thehansindia.com/posts/index/Education-and-Careers/2015-03-13/Pre-independence-regulation-of-Indian-newspapers/137007

20 https://www.business-standard.com/article/pti-stories/book-explores-censorship-in-pre-and-post-colonial-india-119070700401_1.html

Lytton, alt kıtadaki yayınları kontrol etmek için **Gagging Yasası**'nı yürürlüğe koydu ve bu yasa, her gazeteyi, özellikle İngilizce yayınları zorunlu kılarken, medya kuruluşları "hükümete karşı hiçbir şey yazılmadığından" emin olduktan sonra lisans için başvurmak zorunda kaldı. Gagging Yasası medyayı etkilemedi ve yeni önlemler alınana kadar çalışmaya devam etti. 1870'lerde, yerel dilde yayınlanan **Amrita Bazar Patrika** da dahil olmak üzere bölgesel gazeteler de insanları yönetime karşı teşvik etmeye dahil oldu. 1868'de Bengali haftalık gazetesi olan Amrita Bazar Patrika, **Indigo isyanı** hakkında yayın yaptıktan sonra hükümetin dikkatini çekti.

1880'lerde hükümet, basının özgürlük hareketindeki rolünün ardından birkaç yeni yasa çıkardı. Ancak, **Hindistan Ulusal Kongresi**'nin kurulmasından sonra, hükümet 1898'de **Hint Ceza Kanunu'nun 565, 124A ve 153A** gibi çok sayıda bölümünü yürürlüğe koydu. Hükümet daha sonra medya kuruluşları için kapsamlı bir dizi kural içeren dört yeni yasa çıkardı. Bunlar arasında **1908 Gazeteler (Suça Teşvik) Yasası**, **1911 Tahrik Edici Toplantıları Önleme Yasası**, **1910 Hint Basın Yasası**, **1908 Ceza Hukuku Değişiklik Yasası** ve **1903 Sırlar Yasası** bulunuyordu.

1910 Basın Yasası neredeyse tüm gazeteleri etkiledi. Yasanın ilk beş yılında yaklaşık 1.000 yayının bu yasa kapsamında yargılandığına ve hükümetin gazetelerden 500.000 ₹ güvenlik ve el koyma parası topladığına inanılmaktadır. **Amrita Bazar Patrika** da dahil olmak üzere birçok gazeteci ve yayın, hükümet karşıtı makaleler yayınladıkları için **kışkırtma yasası** kapsamında suçlandı. Daha sonraki dönemde, **1931 Basın Acil Durum Yasası**, Britanya yönetimine karşı bir **şiddet içermeyen direniş** veya basın savunuculuğu (kitleleri toplama) olan **Satyagraha** sırasında aktif olarak uygulandı.

Tuz Yürüyüşü'nün ardından, bu Yasa Bombay, Uttar Pradesh, Bengal, Madras, Delhi ve Punjab'da Britanya yönetiminin konuşma, kamu iletişimi veya diğer bilgileri üzerinde oto-sansür uygulaması için önemli bir rol oynadı ve bu tür materyallerin sakıncalı kabul edildiği belirtildi. Bu kuralın **propaganda** ile ilgili olduğu iddia edildi, uluslararası haberler de filtrelendi. Kasım 1939'da, yetkililer gazetelerin ülke genelinde mahkumlar tarafından yapılan **açlık grevleri** hakkında yazmasını kısıtladı.

Editörler daha sonra **ifade özgürlüğü** ve basın güvenliği konusunda endişelerini dile getirdi. **Hindistan Gazete Editörleri Konferansı** da bu dönemde ortaya çıktı. Hükümetten basın üzerindeki kısıtlamaları kaldırmasını talep etti. 1941'de **Mahatma Gandhi**, yetkilileri medyayı kısıtladığı için eleştirerek, "Savaş çabası adına, tüm fikir beyanı etkili bir şekilde bastırılıyor" dedi. Çeşitli eleştirilere rağmen, hükümet basını yasaklamaya devam etti. Hükümet daha sonra **The Hitavada** gazetesinden muhabirinin adını açıklamasını istedi. Yetkililer, **Hindustan Times**'ın ofisinde de soruşturma yürüttü. Basın ve isyan faaliyetlerini **1915 Hindistan Savunma Yasası** kapsamında kitlelere duyuru yapmaktan kısıtladı. Ayrıca hapis cezasını beş yıla çıkardı, **Resmi Sırlar Yasası** ise hükümet karşıtı yazılarda yer alanlara **idam cezası** verilmesini sağladı.

1942'de **Hindistan'dan Çık Hareketi**'nin ardından, basına **siyasi partiler** hakkında herhangi bir haber yapmaması talimatı verildi. **Hindistan Gazete Editörleri Konferansı** daha sonra hükümetin emrini derleyerek gazetelerin dikkatli olacağını ve Hindistan'dan Çık Hareketi hakkında yayın yapmaktan kaçınacağını belirtti.[21]

3.3- Protestolar

Ana madde: Rowlatt Yasası

1919'da hükümet, hükümet karşıtı faaliyetlerde bulunan kişileri **yargılamadan** süresiz olarak tutuklamak için **Rowlatt Yasası**'nı tanıttı. Bu Yasa aynı zamanda **sivil itaatsizlik** politikaları sırasında yürütülen yazma, konuşma ve hareketleri kısıtlamak için de tasarlanmıştı. Rowlatt Yasası yüzlerce kişinin ölümüne neden oldu.[22]

3.4- Başlıca Gazeteler

1780'de **James Augustus Hickey**, **Kolkata**'da **Hicky's Bengal Gazette**'i yayınladı, ancak bu gazete 1872'de hükümet karşıtı başyazılar nedeniyle yasaklandı. Daha sonraki dönemde **Bengal Journal**, **Bombay Herald**, **The Calcutta Chronicle and General Advertiser** ve **Madras Courier** gibi başka gazete ve dergiler de piyasaya sürüldü.[23] Alt kıta **Samachar Sudha Varashan**, **Payam-e-Azadi**, **Sultan-ul-Akhbar** ve **Doorbeen** gibi çok sayıda yayına tanık oldu. Tüm gazeteler **Hint bağımsızlık hareketinde** önemli rol oynadı; **Payam-e-Azadi** de dahil olmak üzere birçok yayın, "sakıncalı" kabul edilen bilgileri yaydığı için hükümet tarafından yasaklandı veya ele geçirildi.[24]

3.5- Tutuklanan Gazeteciler

Britanyalı Hintli gazeteciler, kapsamlı kurallar nedeniyle zor bir durum yaşadılar. **Bal Gangadhar Tilak**, **Kesari** ve **Mahratta** gibi iki gazetenin kurucusuydu. Her ikisini de yönetimi eleştirmek ve hükümet onu "deli" ilan ettiğinde **Shivaji VI**'yı savunmak için kullanırdı. Daha sonra hükümet Tilak'ı tutukladı ve **kışkırtma** ile suçladı. Sosyal reformcu ve gazeteci **G. Subramania Iyer**, **The Hindu** ve **Swadesamitran** gibi iki gazete kurdu. Yazıları aracılığıyla **Tamilleri** direniş hareketine katılmaya teşvik

---

[21] https://indianexpress.com/article/research/a-pre-independence-history-of-press-freedom-in-india/

[22] https://theprint.in/opinion/india-pakistan-have-established-english-rule-without-the-englishman/231114/

[23] https://www.jagranjosh.com/general-knowledge/development-of-indian-press-during-british-rule-in-india-1445315232-1

[24] https://www.deccanherald.com/india/how-the-press-fought-for-indias-freedom-754431.html

ederdi. Hükümet onu tutukladı ve **iftira yasası** ile suçlayarak hapse girmesine yol açtı.

1910'larda, Malayalam bir yayıncı ve gazeteci olan **Swadeshabhimani Ramakrishna Pillai**, **Vakkom Moulavi**'ye ait bir dergi için yazardı. Pillai, **P. Rajagopalachari**'ye karşı aktif olarak yazılar yazdı ve daha sonra hükümet tarafından tutuklandı ve yerinden edildi, bu da hayatının son günlerini **Tamil Nadu, Tirunelveli**'de geçirmesine neden oldu.[25]

3.6- Yeraltı Basını

Britanya yönetimi ve **direniş hareketi** döneminde, **özgürlük aktivistleri** ve **liderler**, **gizli radyo mesajları** ve **çizim kağıtları** aracılığıyla yasa dışı yollarla bilgi paylaştılar ve duvarlara **graffiti** yaptılar. Bazı **yeraltı yayınları**, yetkililerin büyük yayınlara kısıtlamalar getirmesinin ardından gizlice faaliyet gösteriyordu.[26]

3.7- Başlıca Kapsamlar

Britanya yönetimi döneminde, yerel medya gazete ve dergilerde önemli olayları ele aldı. **Bölgesel dildeki** gazeteler, **Gandhi'nin konuşmaları**, **özgürlük aktivistleri**, **liderler**, **Hindistan Ulusal Kongresi**'nin konuşmaları ve **Bhagat Singh'in yargılanması** gibi birçok konuda yazılar yazdı. Hindistan'dan Çık Hareketi, **Purna Swaraj** ve Tuz Yürüyüşü'nün ardından önemli gazete ve dergiler yasaklandı.

Shivaram Rajguru ve **Bhagat Singh**'in **Parlamento Binası**'na broşür ve bomba atması üzerine **Hindustan Times** konuyu geniş çapta yazdı ve bu durum hükümetin Bhagat Singh ve Rajguru'nun fotoğraflarının medyada yayınlanmasını yasaklamasının ana nedeni oldu.

3.8- Basının Yükselişi

İlk **matbaa**, ilk gazete olan **The Bengal Gazette**'nin 1780'de James Augustus Hicky tarafından piyasaya sürülmesiyle 18. yüzyılda kuruldu ve bu gazete daha sonra **Hicky's Gazette** olarak bilindi. Bundan önce, alt kıtadaki Britanyalılar başlangıçta haftalık ve ardından günlük gazeteler üretmeye başladılar. 19. yüzyılın ortalarında, gazeteler birkaç şehirde dolaşmaya başladı ve daha sonra **Madras**, **Bombay** ve **Delhi** gibi büyük eyaletlerde yayınlanmaya başladı ve buralar daha sonra yayıncılık merkezleri haline geldi. Başlangıçta medya sadece İngilizce yazılar yazıyordu, ancak bölgesel dildeki başyazılar da giderek arttı. Hint dilinde yayınlanan ilk gazete, yaklaşık 1818'de başlayan **Bengalce** bir gazete olan **Samachar Darpan**'dı. Daha sonra, alt kıta, yaklaşık 1822'de piyasaya sürülen ilk **Guceratça** gazete olan **Bombay**

[25] https://thebetterindia.com/128932/journalists-freedom-fighters-british-raj/

[26] https://indianexpress.com/article/research/a-pre-independence-history-of-press-freedom-in-india/

Samachar da dahil olmak üzere bir dizi gazeteye tanık oldu. O zamanlar, **Hintçe** gazeteler, yaklaşık 1854'te ortaya çıkan ilk Hintçe gazete olan **Samachar Sudha Varshan**'a kadar yayınlanmıyordu. Daha sonra, **Malayalam**, **Marathi**, **Tamil**, **Urduca**, **Telugu** gibi farklı bölgesel dillerde daha fazla gazete ve dergi ile diğer dergiler piyasaya sürüldü. Britanya Hint hükümeti, "yerel diller" gerekçesiyle bölgesel dillerde yazılmış tüm yayınları yasakladı. **1857 Hint İsyanı**'nın ardından siyasi liderler, reformcular ve yeraltı direniş gruplarının çok sayıda gazete ve dergi ürettiğine inanılmaktadır. Fikirlerini **broşürler**, basılı kitaplar, dergiler ve **haber bültenleri** aracılığıyla yaydılar. Hükümet, bölgesel dildeki başyazıları "endişe verici" olarak gördü ve bu nedenle, daha sonra "Gagging Yasası" olarak bilinen 1878 tarihli **Vernacular Press Act**'i yerel dildeki başyazıları durdurmak amacıyla uygulamaya koydu. 1909'da **Gazete Yasası**, 1878 Vernacular Press Act'in tüm özelliklerini eklemek üzere tasarlanan **1910 Hint Basın Yasası** yürürlüğe girmeden önce tanıtıldı.[27]

3.9- Sonuç

Bu bölümde, İngilizlerin **Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasındaki rolünü** ve bu süreçte uyguladıkları **sansürü** ele aldık. Gördük ki İngilizler, kendi çıkarları doğrultusunda Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasına destek oldular. Buradaki asıl amaçları, Müslüman halkın yeni düzene karşı ani ve büyük bir tepki, bir cihad başlatmasını engellemekti. Bunu sağlamak için de, tıpkı Hindistan örneğinde olduğu gibi, işgal ettikleri bölgelerde **medya ve bilgi akışı üzerinde çok sıkı bir kontrol** uyguladılar. Yani, sadece bir devleti kurmakla kalmadılar, aynı zamanda halkın neyi bilip neyi bilemeyeceğini de belirleyerek, yeni düzenin benimsenmesini ve kendi jeopolitik hedeflerine ulaşılmasını sağladılar. Bu sansür, o dönemdeki olayların ve algıların arkasındaki **gizli elin** önemli bir parçasıydı.

4- Sonuç

Bu makalede, Bilal N. Şimşir'in *"Doğu'nun Kahramanı Atatürk"* adlı eserinde dile getirilen, Müslümanların Mustafa Kemal'e duyduğu yoğun sevgi ve hatta vefatına gösterilen üzüntünün **altında yatan gerçek nedenleri** mercek altına aldık. Amacımız, Şimşir'in sunduğu belgeleri reddetmekten ziyade, o belgelerin gösterdiği tablonun **nasıl ortaya çıktığını** açıklığa kavuşturmaktı.

İncelediğimiz tarihsel kayıtlar ve diplomatik yazışmalar, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda ve Mustafa Kemal'in yükselişinde **İngiliz siyasetinin belirleyici bir rol oynadığını** gözler önüne seriyor. İngiltere'nin temel hedefi, Osmanlı Halifeliği'nin hem dini hem de siyasi gücünü birbirinden ayırmak ve hatta zamanla ortadan kaldırmaktı. Bu strateji doğrultusunda, Halifeliğin Türklerden alınarak daha kontrol edilebilir bir Arap liderliğine geçmesi gibi çeşitli senaryolar üzerinde çalıştılar. Bu

[27] https://www.nationalheraldindia.com/opinion/changing-role-of-mass-media

süreçte Mustafa Kemal ve Milli Mücadele hareketi, İngilizlerin bölgedeki **stratejik çıkarlarına hizmet edebilecek bir araç** olarak görüldü ve kimi zaman doğrudan desteklendi. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu, sadece Türk milletinin kendi iradesiyle ortaya çıkan bir sonuç değil, aynı zamanda İngiltere'nin İslam dünyasındaki etkisini yeniden şekillendirme ve kendi lehine çevirme çabalarının karmaşık bir parçasıydı.

Bununla birlikte, İngilizlerin işgal altındaki bölgelerde, özellikle de Hindistan örneğinde gördüğümüz **ağır sansür uygulamaları**, meselenin bir başka önemli boyutunu oluşturmaktadır. İngilizler, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin Müslüman halk arasında ani ve büyük bir tepkiye veya cihada yol açmasını önlemek amacıyla, bilgi akışını sıkı bir kontrol altında tuttular. Kendi çıkarlarına ters düşen veya "dezenformasyon" olarak adlandırdıkları her türlü bilginin yayılmasını engellediler. Bu zülum, dönemin Müslüman halkının algısının, sadece gerçeklerle değil, aynı zamanda küresel güçlerin **bilinçli propaganda ve medya kontrolüyle** de nasıl şekillendirilebildiğini gösterir.

Netice itibarıyla, Mustafa Kemal'e duyulan derin sevgi ve vefatına gösterilen üzüntü gibi güçlü duygusal tepkilerin kökeninde, yalnızca dönemin iç dinamikleri değil, aynı zamanda **uluslararası siyasetin incelikli oyunları ve bilgi akışının manipülasyonu** da yatmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin doğuşu, bir milletin bağımsızlık mücadelesi olmasının yanı sıra, o dönemin büyük güçlerinin, özellikle İngiltere'nin **derinlemesine planlamalarının ve müdahalelerinin** de bir sonucudur. Bu makale, tarihin bu çok yönlü ve karmaşık dönemine daha geniş bir perspektiften bakmamızı, olayların ardındaki **gizli motivasyonları ve jeopolitik stratejileri** anlamamızı sağlamayı hedeflemiştir.

Ve en iyisini Allah (ﷻ) ve Ancak Allah (ﷻ) bilir.

Tiktok- IftiraTarihUtansin[28]

*Instagram- IftiraTarihUtansin_*[29]

Discord- iftiratarihutansin

Twitter- IftiraTarihUtansin[30]

Website- Hayatimanvecihad8[31]

[28] https://www.tiktok.com/@iftiratarihutansin?_t=ZN-8uM21ZWsBmQ&_r=1

[29] https://www.instagram.com/iftiratarihutansin_/

[30] https://x.com/iftiratarihutan

[31] https://hayatimanvecihad8.wordpress.com/